

Õiguskantsler

Teie 21.08.2022 nr

Meie 29.08.2022 nr 7-6/221194/2204458

Õpetaja kvalifikatsiooninõuded

Lugupeetud avaldaja

Palusite õiguskantsleril hinnata oma tööandja seisukohta, mille kohaselt ei saa Te enam õpetajana töötada, sest Teie kvalifikatsioon ei vasta nõuetele. Kirjutasite, et õppisite aastatel [] Tallinna Pedagoogikaülikoolis prantsuse ja inglise keele põhikooli õpetajaks. Reeglite järgi pidite ülikooli lõpetamiseks esitama lõputöö enne 2007. aastat, kuid tegelikult esitasite [] aastal. Kui Te [] aastal ülikooli lõpetasite, ei olnud enam eriala, mida algselt õppisite. Peale selle oli ülikool üle läinud [3+2 õppesüsteemile](#). Teile on välja antud Tallinna Ülikooli diplom romaani keelte ja kultuuride bakalaureuseõppe õppekava (nr 80115) lõpetamise ja humanitaarteaduste bakalaureusekraadi omistamise kohta. Selgitasite, et olete koolis õpetanud kakskümmend aastat ning varem polevat tööandjal Teie diplomi kohta küsimusi tekkinud.

On mõisteta, et tööandja seisukoht teeb Teile meeolehärmi. Paraku ei vasta Teie kvalifikatsioon praegu kehtivatele nõuetele. Olete omandanud bakalaureusekraadi, aga õpetajal peab olema magistrikraad ja õpetajakutse. Ei saa öelda, et üldhariduskooli õpetajale magistrikraadi nõude kehtestamine oleks ilmselgelt ülemäärane. Õpetaja tasemehariduse nõude kehtestamine on hariduspoliitiline otsus. Magistrikraadi ja õpetajakutse reeglist on ka erandeid, kuid Teile need kahjuks ei laiene.

Kooliõpetajate kvalifikatsioon peab vastama kindlatele nõuetele. Samas on [põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 74](#) (PGS) lõikes 7 ette nähtud, et kui õpetaja vaba ametikoha täitmiseks korraldatud konkursil ei leita kvalifikatsiooninõuetele vastavat õpetajat, võib direktor sõlmida tähtajalise töölepingu kuni üheks aastaks inimesega, kellel on vähemalt keskharidus ning kelle kvalifikatsioon ja pedagoogiline kompetentsus on piisavad, et ta saaks täita kooli õppekavas määratud õpieesmärgid ning et oleks võimalik saavutada vajalikud õpitulemused.

Paljudes koolides on õpetajatest puudus ja seetõttu võivad koolid olla huvitatud, et õpetaja omandaks vajaliku kvalifikatsiooni töö kõrvalt. Seega on koolid sageli nõus õpetajate ülikoolis õppimist toetama. Ehk on ka Teil võimalik seda lahendust kasutada ja magistrikraad (ning õpetajakutse) omandada. Õppuril on õigus taotleda, et kõrgkool arvestaks õpingute käigus tema varasemate õpingute ja töökogemusega ([kõrgharidusseaduse § 15 lg 5](#)).

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

1. Põhiseaduses ei ole sätestatud õpetajate haridustaseme nõuet. Õpetajate kvalifikatsiooninõuded kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega (PGS § 74 lg 5). PGS § 75 lõige 4 täpsustab, et üks õpetajale esitatav kvalifikatsiooninõue on kõrgharidus ning PGS § 74 lõike 5 alusel kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele vastavad pedagoogilised kompetentsid. Niisiis on Riigikogu volitanud õpetaja kvalifikatsiooninõudeid kehtestama ministri.

2. Haridus- ja teadusminister on kehtestanud õpetaja kvalifikatsiooninõuded 29.08.2013 määrusega nr 30 „[Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded](#)“. Need nõuded hakkasid kehtima 01.09.2013. Kuigi uue määrusega muudeti varem kehtinud õpetaja kvalifikatsiooninõudeid, ei saa sellist muudatust pidada lubamatuks. Ühiskonna ootuste ja vajaduste muutumisel muudetakse ka õigusakte.

Selle määruse § 3 lõike 1 kohaselt on põhikooli- ja gümnaasiumiõpetaja kvalifikatsiooninõuded magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon ning õpetajakutse. Määruse § 3 lõige 4 näeb ette, et määruse § 3 lõikes 1 nimetatud õpetajakutse saadakse ülikoolis pärast õpetajakoolituse õppekava läbimist või kutse andja juures pärast seda, kui inimene on tõendanud, et tal on õpetaja ametiks vajalikud pedagoogilised kompetentsid.

3. Seega koosneb õpetaja kvalifikatsioon kahest komponendist: tasemeharidusest (magistrikraad) ja õpetajakutsest. Puuduvat tasemeharidust ei saa kompenseerida või omandada täienduskoolituse või praktilise töö kaudu. Tasemeharidus tuleb omandada ülikoolis. Määrus ei nõua, et magistrikraad peab olema omandatud õpetajakoolituse õppekaval. Samas on pärast õpetajakoolituse õppekava läbimist saadav magistrikraad hea selle poolest, et ülikoolist saab taotleda ühtlasi õpetajakutset. See tähendab, et õpetajakutset pole vaja enam eraldi taotleda.

Samas pole ka välistatud, et inimene ei omanda magistrikraadi mitte õpetajakoolituse õppekaval, vaid saab magistrikraadi mõnel muul õppekaval. Nõutud pedagoogilised kompetentsid võib ta saada näiteks täienduskoolitusel ja praktilise töö kaudu ning õpetajakutset taotleda kutse andja juures (vt infot Kutsekoja [kodulehelt](#), õpetaja kutsete andmise korra p 2.1).

4. Teie olete omandanud Tallinna Ülikoolis humanitaarteaduste bakalaureusekraadi. Seega ei vasta Teie kvalifikatsioon määruse § 3 lõikes 1 esitatud nõuetele.

5. Määruses kehtestati õpetajate kvalifikatsiooninõuetest ka erandid, millal loetakse õpetaja kvalifikatsioon nõuetele vastavaks. Näiteks loetakse õpetaja kvalifikatsioon nõuetele vastavaks sel juhul, kui õpetaja töötas enne määruse jõustumist (01.09.2013) põhikoolis või gümnaasiumis õpetajana või õppealajuhatajana või kutseõppeasutuses üldharidusainete õpetajana ning enne määruse jõustumist oli ta omandanud pedagoogilise keskeri- või kõrghariduse (määruse § 5 lg 1). Kvalifikatsiooninõuded loetakse täidetuks ka neil inimestel, kes töötasid enne määruse jõustumist põhikoolis või gümnaasiumis õpetajana või õppealajuhatajana või kutseõppeasutuses üldharidusainete õpetajana ning kes on omandanud kõrghariduse enda õpetatavas aines ja kellel on pedagoogilised kompetentsid.

Alates 1. juunist 2002 Eesti hariduse infosüsteemis registreeritud õppekavade puhul käsitatakse kõrgharidusena magistrikraadi.

6. Paraku ei saa Teie kvalifikatsiooni lugeda nõuetele vastavaks ka erandi alusel, sest Te pole enne määruse jõustumist omandanud enda õpetatavas aines (inglise keel) kõrgharidust ega pedagoogilist keskeri- või kõrgharidust (vt kõrgharidusstandardi [lisa 2](#) ja [lisa 3](#); õppekava

nr 80115 kuulus keeleõppe rühma, õppekavagrupp keeled ja kultuurid, vt Eesti hariduse infosüsteemi [andmed õppekava kohta](#)).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise